

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 25 Ekim 2016
Nr. Ref.: RK979/16

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI16/16

Başvurucu:

Abdullah Cenkçiler

Kosova İstinaf Mahkemesinin AA.nr. 229/2015 sayı ve 24 Kasım 2015 tarihli kararı hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Arta Rama-Hajrizi, Başkan
Ivan Ćukalović, Başkanvekili
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Bekim Sejdiu, Üye
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, Üye
Gresa Caka-Nimani, Üye

Başvurucu:

1. Başvurucu Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan Bay Abdullah Cenkçiler'dir. Başvurucuyu Anayasa Mahkemesi'ndeki süreçte Priştineli avukat Bay İbrahim İbrahimi temsil etmiştir.

İtiraz Edilen Karar

2. İtiraz konusu karar Kosova İstinaf Mahkemesinin AA.nr. 229/2015 sayı ve 24 Kasım 2015 tarihli kararıdır.

Başvurunun Konusu

3. Başvurunun konusu Kosova İstinaf Mahkemesinin AA.nr. 229/2015 sayı ve 24 Kasım 2015 tarihli kararı hakkında anayasal denetim talebidir. Başvurucu hangi anayasal haklarının ihlal edildiğini belirtmemiş olup Kosova Cumhuriyeti vatandaşlığı için başvurusunun reddine ilişkin şikâyetini bildirmiştir.

İlgili Hukuk

4. Anayasa'nın 113.7 madde fıkrası, 03/L-121 sayılı Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Kanunun (bundan böyle: Kanun) 47. maddesi ve Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (bundan böyle: İçtüzük) 29. kuralı.

Başvuru Süreci

5. Başvurucu 26 Şubat 2016 tarihinde posta yoluyla Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesine (bundan böyle: Mahkeme) başvurusunu göndermiştir.
6. Mahkeme Başkanı 22 Şubat 2016 tarihinde Üye Gresa Caka-Nimani'yi raportör yargıç olarak görevlendirmiş, üyeler Altay Suroy (başkan), Almiro Rodrigues ve Ivan Čukalović'ten oluşan Ön İnceleme Heyeti'ni belirlemiştir.
7. Mahkeme, başvurunun kaydedildiğini 12 Nisan 2016 tarihinde başvurucuya bildirmiş ve başvurunun bir nüshasını İstinaf Mahkemesine göndermiştir.
8. Mahkeme, 12 Nisan 2016 tarihinde başvurunun bir nüshasını Priştine Temel Mahkemesine de göndererek bu mahkemeden dava dosyasının tamamının Anayasa Mahkemesi'ne teslim edilmesini istemiştir.
9. Priştine Temel Mahkemesinden talep edilen dosyayı Mahkeme 15 Nisan 2016 tarihinde teslim almıştır.
10. Ön İnceleme Heyeti 15 Eylül 2016 tarihinde Raportör Yargıç'ın raporunu inceledikten sonra oybirliğiyle Mahkeme Heyetine başvurunun kabul edilmez olduğuna ilişkin öneri sunmuştur.

Olguların Özeti

11. Başvurucu 26 Aralık 2012 tarihinde İçişleri Bakanlığı (İB) Vatandaşlık Komisyonuna vatandaşlık başvurusunda bulunarak 03/L-034 sayılı Kosova Cumhuriyeti Vatandaşlık Kanununda öngörüldüğü üzere diaspora mensubu olarak vatandaşlık hakkının verilmesini talep etmiştir.

12. İB Vatandaşlık Komisyonu 28 Ocak 2013 tarihli kararında Vatandaşlık Kanununda öngörülen tüm koşulları yerine getirmediği gerekçesiyle başvurunun talebini reddetmiştir.
13. Başvurucu 3 Mart 2013 tarihinde İB Vatandaşlık İşleri İtiraz Komisyonu (bundan böyle: İB İtiraz Komisyonu) nezdinde vatandaşlık başvurusunu reddeden ilk derece komisyonunun kararına itiraz etmiştir.
14. İtiraz Komisyonu 22 Kasım 2013 tarihinde çıkardığı 429 sayılı kararla başvurunun itirazını temelden yoksun bulup ilk derece komisyonunun kararını onamıştır.
15. Başvurucu belirtilmemiş olan bir tarihte kendi vekili aracılığıyla Priştine Temel Mahkemesi İdari İşler Departmanına dava açarak idari dava süreciyle İB'nin 429 sayı ve 22 Kasım 2013 tarihli kararının bozulmasını ve başvuru tarafından sunulan delillerin yönetilmesi sonucunda kendisine Kosova Cumhuriyeti vatandaşlığı hakkının tanınmasını talep etmiştir.
16. Priştine Temel Mahkemesi İdari İşler Departmanı 2 Eylül 2015 tarihinde çıkardığı A. nr. 1676/2013 sayılı kararla başvurunun dava dilekçesini temelden yoksun bularak reddetmiştir.
17. Temel Mahkeme kararın gerekçe kısmında diğerleri yanı sıra şunları belirtmiştir: *02.09.2015 tarihinde yapılan karar duruşmasında yönetilen delillerden 03/L-034 sayılı Kosova Vatandaşlık Kanununun 13.3 fıkrasında belirlendiği şekilde davacının Kosova Cumhuriyetinde aile bağları olduğunu kanıtlayamamıştır.*
18. Başvurucu 12 Ekim 2015 tarihinde Temel Mahkeme kararına karşı Priştine'deki İstinaf Mahkemesine yapılan itiraz başvurusunda usul temel hükümlerinin ihlali, olgusal durumun yanlış tespiti ve maddi hukukun yanlış uygulandığına değinilmiştir.
19. İstinaf Mahkemesi 24 Kasım 2015 tarihinde çıkardığı AA. nr. 299/2015 sayılı kararla başvurunun itirazını temelden yoksun bulmuş, Priştine Temel Mahkemesinin A. nr. 1676 sayı ve 2 Eylül 2015 tarihli kararını onamıştır.

Başvurucunu İddiaları

20. Başvurucu İB ile derece mahkemelerinin kararlarıyla haksız bir şekilde Kosova vatandaşlığı hakkının reddedildiğini, Kosova Cumhuriyeti vatandaşlığının kazanılması için çok sayıda deliller sunduğunu ileri sürmüştür. Başvurucu Temel Mahkeme ile İstinaf Mahkemesi kararlarıyla hangi anayasal hükümlerin ihlal edildiğini açıklamamıştır.

Başvurunun Kabul Edilirliği

21. Mahkeme öncelikle Anayasada belirtilmiş ve Kanun ile İktüzükte ayrıntıları verilmiş olan kabul edilirlilik koşullarının yerine getirilip getirilmediğini değerlendirmek durumundadır.

22. Mahkeme bununla ilgili olarak Anayasa'nın 113. madde 1 ve 7. fıkrasına atıfta bulunur. Fıkralar şöyledir:

1. Anayasa Mahkemesi, yasal şekilde sadece yetkili makamlarca açılmış davalar hakkında karar verir.

(..)

7. Yasalarla belirlenen tüm yasal yollar tükendikten sonra bireyler, kamu otoriteleri tarafından kendi bireysel hak ve özgürlükler ihlal edildiğinde dava açma haklarına sahiptirler.

23. Mahkeme ayrıca Kanun'un 48. maddesine [Başvurunun Açık Olması] atıfta bulunmuştur. Madde şöyledir:

İstem müracaatında bulunan kişi, isteminde hangi hak ve özgürlüğünün ihlal edildiğini tahmin ettiğini ve müracaatta bulunan kişinin itirazda bulunmak istediği kamu otoritenin somut işleminin hangisi olduğu konusunda doğru bir açıklama yapmakla görevlidir.

24. Mahkeme, İçtüzük'ün 36. kuralını [Kabul Edilirlik Kriterleri] da dikkate almıştır. Kural şöyledir:

(1) Mahkeme başvuruları yalnız şu hallerde görüşebilir:

(...)

d) Başvuru prima facie olarak açıkça temellendirildiği veya temelden yoksun olmadığı zaman.

(2) Mahkeme şu kanaatlere vardığında başvuruyu açıkça temelden yoksun olduğunu ilan eder:

(...)

d) Başvurucunun kendi iddiasını yeterli şekilde kanıtlayamadığı zaman.

(...)

25. Başvurucu tarafından ileri sürülen iddiaların değerlendirilmesi üzerine Mahkeme, onun AA. nr. 299/2015 sayı ve 24 Kasım 2015 tarihli İstinaf Mahkemesi kararına itiraz ettiğini, İstinaf Mahkemesinin başvurusunun Kosova Cumhuriyeti vatandaşlık başvurusu hakkında Priştine Temel Mahkemesinin aldığı karara itirazı hakkında karar aldığını tespit etmiştir.

26. Mahkeme ayrıca Anayasa Mahkemesi Hakkında Kanununun 48. maddesi uyarınca başvurusunu açıklamakla yükümlü olduğu halde başvurusunun itiraz ettiği kararlarla ihlal edilmiş olma ihtimali bulunan Anayasa veya Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) herhangi bir hükmünü zikretmediğini, Anayasa'nın 31. maddesinde [Adil ve Tarafsız Yargılanma

Hakkı] belirtilmiş olan adil ve tarafsız yargılamanın olmadığını ileri sürerek başvuruçunun özellikle kararın nihai sonucuna itiraz ettiğini tespit etmiştir.

27. Başvuruçunun talebi açısından itiraz konusu karar hakkında anayasal denetim yapıldığı esnada Mahkeme, başvuruçunun temelini oluşturan vatandaşlık hakkının Anayasa'nın I. Kısım Temel İlkeler 14. maddesinde öngörüldüğünü hatırlatır. Madde şöyledir:

Kosova Cumhuriyeti vatandaşlık hakkının kazanılması ve kaybedilmesi yasayla düzenlenir.

28. Kazanılma veya yitirilme şekilleri de dahil olmak üzere talep eden için Devletin sağladığı bir hak olarak vatandaşlık hakkı, Kosova Cumhuriyetinde kanunla düzenlenmiştir ve vatandaşlık başvurularıyla ilgili karar alma aşamasında idari veya adli organların bu hukuki alanı düzenleyen kanun hükümlerini uyguladıkları aşikardır.

29. Mevcut başvuruda Mahkeme, İçişleri Bakanlığının vatandaşlık başvurusu hakkında her iki derecedeki idari süreçte, Temel Mahkeme ile İstinaf Mahkemesinin de adli süreçte Kosova Cumhuriyeti Vatandaşlık Kanununun hükümlerini uyguladıklarını tespit etmiştir.

30. Kosova Cumhuriyeti Vatandaşlık Kanunu diaspora mensuplarının başvuru yoluyla vatandaşlık hakkını kazanma kriterlerini açıkça belirlemiştir. İçişleri Bakanlığı ile derece mahkemeleri, özellikle İstinaf Mahkemesi, başvuruçunun hangi sebepten Kosova Cumhuriyeti vatandaşlık hakkı koşullarını yerine getirmediğini açıklamışlardır. İstinaf Mahkemesi kararının gerekçesinde Kosova Cumhuriyeti Vatandaşlık Kanununun 13.2 ve 13.3 fıkralarında belirtildiği şekilde başvuruçunun Kosova Cumhuriyeti ile aile bağları olduğunu kanıtlaması için öngörülmüş olan koşulları yerine getirmediğini belirtmiştir.

31. İstinaf Mahkemesi karar metninin gerekçe kısmında şunları belirtmiştir: *“yukarıda belirtilenlerden ve bu olgusal durumdan, bu mahkeme olgusal durumun doğru ve eksiksiz tespit edildiğini değerlendirmiştir... ve İdari Uyuşmazlık Kanununun esas ihlali söz konusu değildir. İstinaf Mahkemesi şunu tekrar belirtmiştir: davacı herhangi bir delille Kosova Cumhuriyetiyle aile bağları olduğunu kanıtlamamıştır; bunlar 03/L-34 sayılı Kosova Cumhuriyeti Vatandaşlık Kanununun 10 ve 13. maddelerinde diaspora mensupları için açıkça belirtilmiş olan vatandaşlık hakkının kazanılması koşullarıdır. Bu maddenin 13.3 fıkrası Kosova Cumhuriyetinin diaspora temsilcisi, bu maddenin 2. fıkrasında belirtilen kişinin bir nesilin varisi olan her kişi ve Kosova Cumhuriyetinde aile ilişkisi olduğunu kanıtlayan kişi anlamına gelir, şeklindedir. Bu maddenin 13.4 fıkrasında bu maddenin 2 ve 3. fıkralarına uygun olarak çekirdek aile bağı ile ekonomik ilişkilerin belirlenmesi kriterleri kapsamıştır. Bu da sunulan delillerden davacının temel kriterleri yerine getirmediği anlamına gelmektedir. Komisyon davacının iddialarını herhangi bir şekilde kanıtladığını bulamamış, sunulan delillerin ise bu idari dava hakkında farklı bir karar almada bir etkisinin olmadığını tespit etmiştir.*

32. Mahkeme devamında başvurucunun iddialarının olası anayasal hükümlerin ihlaline değil de meşruiyet temeli üzerine yoğunlaştığını belirtmek ister.
33. Mahkeme hukuk mahkemeleri veya yönetim organları tarafından işlendiği iddia edilen olgu ve kanunlara ilişkin hataları incelemek (meşruiyet) kendi görevi olmadığını, ancak bu tür işlemlerin başvurucunun Anayasa ile güvence altına alınmış haklarını ihlal edip etmediklerini incelemek (anayasal denetim) olduğunu belirtir.
34. Bununla ilgili olarak anayasal denetim temel ilkelerinden birisinin de sübsidiarite ilkesinin olduğu hatırlatılmalıdır. Anayasa Mahkemesi'nin özel bağlamında Anayasa ile öngörölmüş haklara riayeti sağlama görevinin ilk sırada yerli kurumlara ait olup doğrudan veya derhal Anayasa Mahkemesi'ne ait olmadığı anlamına gelir (Bkz. Scordino v. İtalya (no. 1) [DHM], 179. madde).
35. Bununla ilgili olarak Mahkeme, Anayasa'ya göre, hukuk mahkemelerinde alınan kararlarla ilgili olarak dördüncü derece mahkemesi olmadığını vurgulamak ister. Olguları doğrulamak, usul ve maddi hukuka ilişkin kuralları yorumlayıp uygulamak hukuk mahkemeleri veya diğer devlet kurumlarının rolü ve görevidir (bkz. *mutatis mutandis Garcia Ruiz – İspanya* [GC] 30544/96 davası AIHM 1999-I tarihli kararı 28. paragraf).
36. Anayasa Mahkemesinin görevi, bir bütün olarak ele alındığında derece mahkemelerindeki yargılamanın düzgün ev adil olup olmadıklarını tespit etmektir. (bkz. *mutatis mutandis, Edwards – Birleşik Krallık* 13071/87 sayı ve 10 Temmuz 1991 tarihli kabul edilmiş dava başvurusu hakkında Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun Raporu).
37. Mahkeme başvurucuya hem İçişleri Bakanlığı hem de Temel Mahkeme ile İstinaf Mahkemesi nezdinde iddiaları dile getirme imkânı sunulduğunu, yargılama sürecinin tamamında başvurucunun etkin olduğunu, kendi temsilcileri vasıtasıyla deliller sunup en yüksek mercilerce alınan kararlara itiraz etme imkânının olduğunu, bu nedenle de sürecin bir bütün olarak keyfi olduğunun ileri sürülemeyeceğini tespit etmiştir.
38. Mahkeme, hukuk mahkemelerinde görölen dava sürecinin adil ve gerekçelendirilmiş olduklarını değerlendirmiştir (bkz. *mutatis mutandis, Shub v. Litvanya*, No. 17064/06, AIHM, 30 Haziran 2009 tarihli karar).
39. Başvurucunun dava sonucundan memnuniyetsizliğine ilişkin olgu Anayasa ve özellikle Anayasa'nın 31. maddesinde öngörölmüş olan adil ve tarafsız yargılanma hakkı ihlallerine yönelik kanıtlanmış başvuru sunma hakkı vermez (bkz. *mutatis mutandis, 5503/02* başvuru numaralı *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat v. Macaristan* davası 26 Temmuz 2005 tarihli AIHM kararı, ayrıca bkz. KI101/11 sayılı başvuru – *Yüksek mahkemenin PPA nr. 4/2009 sayılı karar hakkında anayasal denetim başvurusu* hakkında 12 Ocak 2012 tarihli kabul edilmezlik kararı).
- 40.

41. Mahkeme başvuru tarafından sunulan delillere dayanarak başvuru Anayasa ile güvence altına alınmış olan hakların bu koşullarda başvuru Anayasa ile güvence altına alınmış olan haklarının ihlaline konu olduğunun herhangi bir şekilde tespit edilemediğini ve başvuru anayasal veya AİHS ile güvence altına alınmış herhangi bir hakkının ihlaline ilişkin iddialarını gerekçelendirmediğini tespit etmiştir.
42. Netice olarak yukarıda belirtilen nedenlerden Mahkeme, başvuru Kanun'un 48. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediğini ve başvurusunun İçtüzük'ün 36. kuralı (1) (d) ve (2) (d) bentlerine dayalı anayasal yönlerin ihlallerine dayandığını kanıtlamadığını değerlendirmiştir. Bu nedenle başvurunun kabul edilmez ve açıkça temelden yoksun olarak reddedilmesi gerekmektedir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113.7 fıkrası, Kanun'un 48. maddesi ve İçtüzük'ün 36. kuralı (2) (b) ve (d) bentleri uyarınca Kosova Anayasa Mahkemesi'nin 15 Eylül 2016 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Başvurunun kabul edilmez olduğunun İLANINA,
- II. Kararın taraflara TEBLİĞ EDİLMESİNE,
- III. Kanununun 20.4 maddesi uyarınca bu kararın Resmi Gazetede YAYIMLANMASINA karar verilmiştir.
- IV. İşbu karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Gresa Caka-Nimani

Arta Rama-Hajrizi